

■ Mixail Zoşşenko

16 iyul 2016

WWW.KASPI.AZ

Qaloşu tramvayda itirmək olduqca asandır.

İllah da ki, əgər yan tərəfdən ayağını basarlarsa, arxa tərəfdən hansısa yaramaz dabanını tapdalarsa deməli, qaloşun yoxa çıxacaq.

Bir sözlə, qaloşu itirmək asan işdir.

Məndən qaloşu iki dəfəyə çıxardılar. Demək olar ki, nəfəs almağa da macal tapmadım.

Tramvaya mindim - hər iki qaloşum ayağımdaydı. Tramvaydan endikdə isə gördüm ki, qaloşun biri ayağımda yoxdu. Çəkmə yerindədi. Corab da. Dizliklər də yerindədi. Qaloş isə yoxdu.

Əlbəttə ki, tramvayın arxasınca qaçası deyildim.

Digər qaloşu çıxarıb qəzetə büktdüm və yola bu cür davam etdim. Düşündüm ki, işdən sonra axtarısa çıxaram. Qaloşum itməyəcək ki... Hardansa axtarıb taparam.

İşdən sonra axtarısa yollandım. Əvvəlcə tanış tramvaysürənlə məsləhətləşdim. O, mənə ümidləndirdi.

- Sevin ki, - deyir - tramvayda itirmisən. Başqa ictimai yerdə itirsən, tapacağına söz verə bilmərəm, amma tramvayda itirmək müqəddəs işdir. Bizdə itirilmiş əşyalar üçün məntəqə mövcuddur. Gəl və götür. Müqəddəs işdir.

- Ay çox sağ ol - dedim. Sanki çiyinlərimdən dağ götürüldü. Əsas odur ki, qaloş demək olar, təptəzədir. Vur-tut üçüncü mövsümdür geyinirəm.

Ertəsi gün məntəqəyə getdim.

- Qardaşlar, - dedim - mən qaloşumu geri ala bilərəm? Tramvayda ayağımdan çıxarıblar.

- Olar - dedilər - Hansı qaloş?
- Adıçə qaloş. Ölçüsü - iyirmi nömrə.

- Bizdə iyirmi nömrəli qaloş bəlkə də iyirmi min ədəddir. Əlamətləri de.

- Əlamətləri adidi; arxa hissəsi əlbəttə köhnəlib. İçliyi yoxdur, cırılıb.

- Bizdə bu cür qaloş mindən çoxdur. Xüsusi əlamətləri yoxdur?

- Xüsusi əlamətləri var. Burnu tamamilə cırılıb. Dabanı da de-

QALOŞ

mək olar ki, yoxdu, düşüb. Yan tərəfləri isə hələ ki, pis deyildi, davam gətirirdi.

- Əyləş, burda. İndi baxarıq.

Birdən mənim qaloşumu gətirdilər. Olduqca sevindim. Lap rıqqətə gəldim. Gör ha, düşündüm, idarə əla işləyir. Necə düşüncəli insanlar var, bircə qaloşdan öləri özlerini nə qədər əziyəyə saldılar. Onlara dedim:

- Çox sağ olun, dostlar, sonsuz minnətdaram. Onu mənə verin geyinim. Təşəkkür edirəm.

- Yox yoldaş, verə bilmərik. Biz bilmirik, bəlkə də bu qaloşu heç siz itirməmişiz.

- Mən itirmişəm axı. Vicdanıma and içərəm.

Dedilər:

- İnanırıq və təəssüflənirik. Çox güman ki, bu qaloşu məhz siz itirmisiz. Amma onu verə bilmərik. Arayıb gətirin ki, siz həqiqətən qaloşunuzu itirmisiz. Qoy evlər idarəsi bu faktı təsdiqləsin. Bu halda heç bir rəsmi kağız ol-

madan biz sizə həqiqətən itirdiyinizi verərik.

Dedim:

- Qardaşlar, əziz dostlar, idarədə bu fakt haqqında bilmirlər axı. Bəlkə onlar bu cür kağız verməyəcəklər?

Cavab verdilər:

- Verəcəklər, bu onların işidir. Bəs onların mövcudluğu nəyə lazımdır?

Yenidən qaloşa baxdım və çıxdım.

Ertəsi gün evlər idarəsi nümayəndəsinin yanına getdim. Ona dedim:

- Kağız verin. Qaloşum əldən gedir.

- Hə, doğrudan itirmisən? Bəlkə kələk gəlmək istəyirsən, hansısa əşyanı ələ keçirmək arzusun-dasan?

- Allah eşqinə, - dedim - itirmişəm.

Dedi:

- Əlbəttə, mən sözə güvənə bilmərəm. Əgər mənə tramvay

parkından qaloşu itirməyinlə bağlı arayış gətirsən sənə kağız verərəm. Yoxsa, mümkün deyil.

Dedim:

- Onlar mənə sizin yanınıza göndərdilər axı.

O dedi:

- Onda ərizə yaz.

Dedim:

- Ərizədə nə yazım?

- Yaz ki, filan tarixdə qaloşu itirmisən. Mənsə başqa yerdə getməli olmayasan deyər sənə arayış verərəm.

Ərizəni yazdım. Ertəsi gün formal vəsiqə aldım.

Bu vəsiqə ilə məntəqəyə getdim. Orda heç bir əziyyət və rəsmiyyət olmadan qaloşu mənə verdilər.

Qaloşu ayağıma geyinəndə mərhəmət hissini baş qaldırdı - gör insanlar necə işləyir! Başqa yerdə mənim qaloşuma görə bu qədər vaxt sərf edərdilermi? Yox. Onu tullaydılar iş-gücləri yoxdu məgər? Burda bir həftə keçmədən geri qayıtdılar.

Amma təəssüf ki, bu həftə ərzində get-gəl zamanı birinci qaloşu itirdim. Bütün vaxt onu qoltuğumun altında bağlamada daşıyırdım, harda unuduğumu isə xatırlamıram. Əsas odur ki, tramvayda qoymamışam. Tramvayda olmaması heç yaxşı hal deyil. İndi onu harda axtarıram?

Əvəzində digər qaloş mənədi. Mən onu kamoda qoymuşam.

Darıxanda qaloşa baxıram - qəlbimdə yüngüllük və rahatlıq yaranır.

Düşünürəm, dəftərxana əla işləyir.

Bu qaloşu yadigar saxlayıram. Qoy gələcək nəsillər baxıb zövq alsın.

Yoldaş Lobanov adlı gənc fəhlə Smolnını mühafizə edirdi. Daha doğrusu keşikçi qismində qapı önündə dayanaraq sənədləri yoxlayırdı.

O, Smolniya gələn hər kəsin sənədini yoxlamalı idi. Çünki, yoxlamazsa, hansısa düşmən içəri daxil ola bilərdi. Həm də inqilabın əvvəlləri olduğu üçün xüsusilə ayıq-sayıq olmaq tələb olunurdu.

Beləliklə, Lobanov Smolnının qapısında qarovul dayanır və sənədləri yoxlayırdı.

Həmin bu Lobanov qırmızı qvardiyaçı idi. Üstəlik Putilovskidə fəhlə olmaqla yanaşı, həm də inqilaba sadiq şəxslərdən idi. Elə bu səbəbdən də ona bu cür məsuliyyətli iş tapşırılmışdı.

Bu postda dayanırdı. Sol əlində tüfəng. Yan tərəfdə tapança. Kəmərinin altında əl qumbarası... Əhval-ruhiyyəsi əla idi.

Smolniya yaxınlaşan hər kəsə deyirdi:

- Bir dəqiqə, vətəndaş! Daxil olmazdan əvvəl, buraxılış vərəqənizi göstərin ki, kim olduğunuzu bilim. Mən ilk dəfədir növbətçiyəm, ona görə heç kimi üzəndən tanıyıram.

Əlbəttə ki, Smolniya daxil olan

hər kəs Lobanova öz buraxılış vərəqəsini göstərirdi.

Lobanov da hərbi salam verərək deyirdi:

-Bax, indi keçə bilərsiz. Sizi yubandırmayım.

Və budur, təsəvvür edin ki, Lenin gəlir.

Beləliklə, Lenin qapıya yaxınlaşır. Lobanov isə deyir:

- Bir dəqiqə, yoldaş! Buraxılış vərəqənizi göstərin!

Lenin etiraz etmədi. O, sanki öz dalğınlığından ayılıraq, sakitcə dedi:

- Hə-ə, buraxılış vərəqəsi. Ba-

Lenin və qarovul

Piyada gəzən, təvazökar bir şəxs. Qara rəngli palto və papaqda.

Cəld yeriyyir, amma fikirlidir. Öz fikirlərinə o qədər qərq olub ki, hətta ətrafa da nəzər salmır.

Smolnının qapılarına yaxınlaşaraq içəri daxil olmaz istəyir.

Qarovul Lobanov yoldaş Lenini üzəndən tanıyırdı. O vaxtlar portretlər az hallarda çap olunurdu. Həm də Vladimir İliç Petroqrada bu günlərdə gəlmişdi.

Bu səbəbdən Lobanovun Lenini üzəndən tanıması təbii idi.

ğışlayın, yoldaş, indi taparam.

Və yan cibində buraxılış vərəqəsini axtarmağa başladı.

Elə bu dəqiqələrdə Smolniya bir şəxs yaxınlaşdı, deyəsən məmur idi. Görəndə ki, qarovul Lenini buraxmır, hiddətləndi. Qışqırdı:

- Bu, Lenindir! Buraxın tez! Lobanov sakitcə cavab verdi:
- Buraxılış vərəqəsi olmadan buraxmağa çətinlik çəkirəm. Bu

günə qədər mənə yoldaş Lenini görmək xoşbəxtliyi nəsib olmayıb. Üstəlik, mən sizi də tanıyıram, hətta sənədinizə də hələ baxmamışam.

Məmur bir az da hiddətlənərək daha bərkdən qışqırdı:

- Dərhal Lenini buraxın!

Birdən Lenin dilləndi:

- Ona əmr etməyə gərək yoxdur, qışqırmağa da. Qarovul tamamilə düzgün hərəkət edir. Qayda hamı üçün eynidir.

Bu zaman Lenin yan cibindən buraxılış vərəqəsini çıxararaq qarovula təqdim etdi.

Lobanov həyəcanla bu vərəqəni çevirdi: bu, həqiqətən də Vladimir İliç Leninin icazə vərəqəsidir.

Lobanov hərbi salam verərək Leninə deyir:

- Vladimir İliç, xahiş edirəm, sizin buraxılış vərəqənizi tələb etdiyim üçün mənə bağışlayasınız.

Lenin cavabında:

- Siz doğru hərəkət etdiniz, yoldaş. Yüksək səviyyəli xidmət üçün sizə minnətdaram.

Rus dilindən tərcümə edən - Xatirə Nurgül